

Οι Τσαμαντιώτες τιμούν τους συγχωριανούς

Ομιλία της προέδρου του πολιτ. συλλόγου Τσαμαντά Σοφίας Κωστάκη στην εκδήλωση μνήμης για τους συγχωριανούς μας Πέτρο Μπέμπη, Ηγούμενο Δαμιανό Πέσχο και Σταύρο Μπέλο

«Κύριοι εκπρόσωποι της πολιτικής, νομαρχιακής και δημοτικής αρχής, αγαπητοί συγχωριανοί, φίλες και φίλοι,

Ο εκπολιτιστικός σύλλογος Τσαμαντά θεώρησε καθήκον και υποχρέωση του να τιμήσει στην αποψινή εκδήλωση του, την μνήμη τριών εκλεκτών Τσαμαντιωτών, οι οποίοι στο πέρασμα τους από την ζωή, ετίμησαν το όνομα τους και το χωριό μας με την πατριωτική τους δράση και την κοινωνική προσφορά τους, που περιέλαβε όχι μόνο το χωριό μας, αλλά και πέραν αυτού, την ξακουστή Μουργκάνα και ολόκληρο το Θεσπρωτικό χώρο.

Τα ονόματα αυτά που αποτελούν φωτεινό παράδειγμα για την παρούσα και τις μέλλουσες γενιές των Τσαμαντιωτών, που πρέπει ν' αγαπούν τη μάνα γη των προγόνων τους, τον πολύποθο Τσαμαντά, είναι:

Του Ηγουμενίου της μονής Αγίου Γεωργίου Καμίτσανης, γνωστού ως Παπα-Πέσχου, του Πέτρου Μπέμπη ιατρού και γερουσιαστή, ιδρυτή του νοσοκομείου Φιλιατών και τελευταίου του δωρητή Σταύρου Μπέλλου, που έζησε και εργάστηκε στην Αμερική και περί το τέλος της ζωής του, από αγάπη στο χωριό των προγόνων του διέθεσε ένα σεβαστό χρηματικό ποσό για τις ανάγκες του χωριού μας.

Ο Γερουσιαστής Πέτρος Μπέμπης(1880-1965)

ΠΕΤΡΟΣ ΜΠΕΜΠΗΣ

Γεννήθηκε στον Τσαμαντά Θεσπρωτίας το 1880 και απεβίωσε στην Αθήνα το 1965. Τα οστά του έχουν μεταφερθεί και ενταφιαστεί στον χώρο του νοσοκομείου Φιλιατών, που υπήρξε δικό του έργο, εκεί που έχει στηθεί η προτομή του.

Στον Τσαμαντά έλαβε τα πρώτα γράμματα. Απόφοιτος του ελληνικού σχολείου Ανδρίτσαινας Ηλείας, έτυχε προσκλήσεως στην Κωνσταντινούπολη από τον ποβλιώτη μητροπολίτη Προύσας Ναθαναήλ. Ετσι αποφοίτησε της μεγάλης του γένους σχολής με βαθμό άριστα.

Στη συνέχεια σπούδασε στην ιατρική σχολή του πανεπιστημίου Αθηνών της οποίας το 1906 ανεκηρύχθη διδάκτωρ. Με την οικονομική ενίσχυση του μητροπολίτη Προύσας Ναθαναήλ, ο οποίος εξετίμησε την άριστη επίδοση στην ιατρική επιστήμη, μετέβη ο Πέτρος Μπέμπης στο Παρίσι, όπου συνέχισε τις σπουδές του και εξελίχθηκε σ' άριστο γιατρό επιστήμονα. Το 1907 εγκαταστάθηκε στο Δορυλαιο (Εσκή Σεχίρ), όπου παράλληλα με την ανθρωπιστική άσκηση του ιατρικού επαγγέλματος, ασχολήθηκε με τα προβλήματα του εκεί Ελληνισμού, ως πρόεδρος της Ελληνικής κοινότητας Δορυλαίου, των σχολικών εφοριών και της εκκλησίας. Η όλη του δράση είχε ως αποτέλεσμα την δίωξη του από τους Νεότουρκους. Τον είχαν περιλάβει στον μαύρο πίνακα των υπό εξόντωση σημαινόντων στελεχών της Ελληνικής ομογένειας, χωρίς όμως να συλληφθεί, διότι διεσώθη χάρις στο «πεσκέσι» που χρησιμοποίησε ύστερα από περιπετειώδεις προσπάθειες.

Ηλθε στην Αθήνα το 1914 και το επόμενο έτος 1915 εγκαταστάθηκε στο Φιλιάτι.

Προβληματιζόμενος ιδεαλιστικά, κοινωνικά και πολιτικά προσχώρησε στις αναγεννητικές δυνάμεις του Ελευθερίου Βενιζέλου, με αποτέλεσμα νέες διώξεις στην περίοδο του διχασμού από έλληνες αντιφρονούντες. Συνελήφθη και μεταφέρθηκε στις φυλακές Κέρκυρας. Στους πολιτικούς αγώνες που ακολούθησαν, ο Πέτρος Μπέμπης εξελέγη βουλευτής το 1920 και 1923. Πενηντάχρονος το έτος 1929 ο γερουσιαστής Πέτρος Μπέμπης φλογίστηκε από την ιδέα ιδρύσεως στους Φιλιάτες νοσοκομείου, ενα ίδρυμα με κοινωνική και ανθρωπιστική αποστολή.

Ειδικά για την πρωτοβουλία του αυτή, στον επικήδειο λόγο του Στράτη Αθανασάκου ειπώθηκαν τα εξής:

«Εις μίαν δειλήν συγκέντρωση των τοπικών κοινωνικών παραγόντων στους Φιλιάτες, στο σχολείο Μελά ο Πέτρος Μπέμπης ρίχνει την ιδέα του νοσοκομείου με τόσον θερμουργόν πίστη, ώστε να ριζοβολήσει και να μεγαλουργήσει και μετουσιωθεί εις έργον λαμπρόν και αιώνιον».

Συστήθηκε πανεπαρχιακή επιτροπή συλλογής εράνων για την αντιμετώπιση των δαπανών ανεγέρσεως του κτιρίου.

Για την υλοποίηση του σκοπού ο Πέτρος Μπέμπης έλαβε από τον Βενιζέλο 400.000 δρχ. Με το αξίωμα του γερουσιαστή ταξίδευε στην Αμερική, Καναδά και Αίγυπτο και συγκέντρωνε το 1/4 της όλης δαπάνης.

Στη δεκαετία του '30 το έργο θεωρήθηκε και ήταν πράγματι τιτάνιο. Τα τεχνικά μέσα ανέγερσης κτιρίων ήταν πρωτόγονα. Ο λοστός και τα φουρνέλα αντί του σημερινού κομπρεσέρ. Την άμμο, ασβέστη και πέτρα την μετέφεραν τα μουλάρια και το νερό οι γυναίκες ζαλωμένες με βαρέλεις. Οι κρατικές πιστώσεις ανύπαρκτες.

Το νοσοκομείο έγινε με τον δίσκο της επαιτείας που περιέφερε ο Πέτρος Μπέμπης στο εξωτερικό και εσωτερικό της Ελλάδος. Το Νοσοκομείο λειτούργησε μετά τον πόλεμο του '40 και προσέφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης των Θεσπρωτών και του στρατού. Πράγματι έσωσε ζωές του κοσμάκη.

Σήμερα βελτιωμένο κτιριακώς και λειτουργικώς με την συμβολή του Αλέκου Παπαδόπουλου, υπουργού υγείας, επιτελεί πληρέστερα τον ανθρωπιστικό σκοπό του. Στην κρατική μέριμνα έχει προστεθεί και το ευαγές ίδρυμα «Απόστολος Αθανασόπουλος». Φίλος του Πέτρου Μπέμπη ίδρυσε ευαγές ίδρυμα το «Αθανασοπούλειο» και τα έσοδα της περιουσίας του όρισε να διατίθενται για την καλή λειτουργία του. Ισόβιο πρόεδρο διώρισε με την ιδρυτική του πράξη τον ανεψιό του φίλου του Πέτρου Μπέμπη, τον δικηγόρο Σωκράτη Μπέμπη.

Το χωριό μας με πρωτοβουλία του συλλόγου Τσαμαντιωτών Αθηνών ετίμησε το εκλεκτό της τέκνο, όπως του άξιζε, με την ανέγερση της προτομής του στο προαύλιο του δημ. σχολείου.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΠΕΣΧΟΣ

Το όνομα του αλήστου μνήμης Παπα-Πέσχου είναι βαθειά χαραγμένο στις μνήμες και στις ψυχές των Τσαμαντιωτών, όπου γης, γιατί υπήρξε σύμφωνα με την παράδοση των πατέρων και παππούδων μας, ο σωτήρας του χωριού μας από τον κίνδυνο που διέτρεξε το 1913 να γίνει

Αλβανικό χωριό, να περιέλθει στην αλβανική επικράτεια κατά την χάραξη των συνόρων Ελλάδας - Αλβανίας, από την τότε Κοινωνία των Εθνών και κατ' ουσία από τις τότε μεγάλες δυνάμεις, όπως την Αγγλία, Γερμανία, Γαλλία, Αυστρία, Ιταλία και Ρωσία.

Η Κοινωνία των Εθνών στις 17 Μαΐου 1913 επικύρωσε το λεγόμενο πρωτόκολλο του Λονδίνου με το οποίο διασφαλιζονταν η ανεξαρτησία της Αλβανίας και ανεκηρύσσεται ως ανεξάρτητο κράτος, μετά την κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην οποία μέχρι τότε υπήγεται η Αλβανία, ως επαρχία αυτής, όπως άλλωστε και η Ήπειρος, η οποία απελευθερώθηκε ένα χρόνο νωρίτερα, το 1912, από τον Τουρκικό ζυγό.

Έστειλε λοιπόν η Κοινωνία των Εθνών, δηλαδή ο ΟΗΕ της εποχής εκείνης μια επιτροπή αποτελούμενη από ένα Γερμανό αρχαιολόγο, έναν Αγγλο, Ιταλό, Γάλλο, Αυστριακό και Ρώσο για να χαράξουν τα σύνορα Ελλάδας - Αλβανίας.

Η επιτροπή ήλθε στο χωριό μας και κατέλυσε στο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου στην Καμίτσανη. Φιλοξενήθηκε από τον ηγούμενο Παπα-Πέσχο, ο οποίος ενήμερος για τον σκοπό της άφιξης της επιτροπής των ευρωπαίων τους περιποιήθηκε δεόντως.

Στις συνεδριάσεις της επιτροπής, ο Ιταλός και Αυστριακός εκπρόσωπος επέμεναν να μπει το σύνορο στον ποταμό Καλαμά. Αποδέχτηκαν ως δεύτερη οριοθετική γραμμή εκείνη που καταχωρούσε στο Αλβανικό κράτος τα χωριά της Μουργκάνας, δηλαδή Πόβλα, Τσαμαντά, Βαβούρι, Λια, Γλούστα. Χάρης όμως στην στεναρή υποστήριξη του γερμανού αρχαιολόγου, προέδρου της επιτροπής, εχάραξε επί χάρτου, τα σύνορα εκεί που είναι σήμερα.

Η ευνοϊκή απόφαση του γερμανού προέδρου της επιτροπής χάραξης των συνόρων ωφείλετο σ' ένα απρόσμενο, αναπάντεχο γεγονός. Ο γερμανός σαν αρχαιολόγος περιεργάστηκε ιδιαίτερα από τα άλλα μέλη της επιτροπής τις ιερές εικόνες και τα ιερά σκεύη του μοναστηριού, που την εποχή εκείνη ήκμαζε. Εικόνες και σκεύη της βυζαντινής εποχής. Έβαλε στο μάτι μια καντήλα βυζαντινής περιόδου, αρχαιολογικής αξίας και εξήτησε από τον ηγούμενο να την αγοράσει.

Ο ηγούμενος του την edώρισε και αρνήθηκε να πάρει το γερμανικό του νόμισμα. Οπότε, ο Γερμανός από συμπάθεια προς το πρόσωπο του ηγουμένου παπά - Πέσχου και ευγνωμοσύνη για τη σημαντική γι' αυτόν δωρεά του ηγουμένου είπε προς αυτόν:

- Σύντομα θα μάθεις κι εσύ το καλό που θα κάνω εγώ σε σας.

Έτσι χάρη στην εξυπνάδα και την πατριωτική προσπάθεια του ηγουμένου με όσα είπε και έπραξε, φιλοξενία και δωρεά, υπέρ της επιτροπής, έσωσε το χωριό μας από το ξεπούλημα στην Αλβανία και μαζί με τον Τσαμαντά σώθηκαν και τα άλλα χωριά της Μουργκάνας, Πόβλα, Βαβούρι, Λιας, Γλούστα, γιατί διαφορετική χάραξη των συνόρων στον τομέα της Μουργκάνας δεν ήταν δυνατόν να γίνει, προκειμένου ο Τσαμαντάς να περάσει στην Ελληνική και όχι Αλβανική επικράτεια.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του μουσείου Τσαμαντά, υπό την προεδρία του συγχωριανού μας Σωκράτη Μπέμπη και γραμματέα τον Κώστα Ζούλα ήγειραν την προτομή του Παπα-Πέσχου για να τιμήσουν την μνήμη του και για να γνωρίζουν και οι μέλλουσες γενιές την προσφορά του παπα-Πέσχου στην σωτηρία του χωριού μας από την Αλβαν-ποίηση, πράγμα το οποίο θα σήμαινε για τις γενιές των παππούδων, πατέρων μας, εμάς των ίδιων και των παιδιών μας σκλαβιά και εξαθλίωση και όλα τα κακά που εμάστιζαν και μαστίζουν και σήμερα τους αδελφούς μας Βορειοηπειρώτες.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΛΛΟΣ

Ο Σταύρος Μπέλλος, γιός του δημητρίου μέλλου και της μαρίνας το γένος σταυρούλη γεννήθηκε το 1913 στον Τσαμαντά Θεσπρωτίας. Πολύ νωρίς έχασε τους γονείς του και μεγάλωσε μαζί με τα αδέρφια του κοντά στους παπούδες του.

Το 1939 έφυγε για τις ΗΠΑ όπου βρισκόταν ήδη ο μεγαλύτερος αδελφός του θανάσης. Απο τότε έζησε στο Worcester Mass των ΗΠΑ όπου και πέθανε το 1998. Δεν δημιούργησε οικογένεια. Ήταν φιλήσυχος άνθρωπος και έζησε ολη του την ζωή λιτά και αθόρυβα.

Στην ξενιτιά δημιούργησε σημαντική περιουσία το μεγαλύτερο μέρος της οποίας άφησε στο χωριό

του , στον Τσαμαντά, για τις ανάγκες του χωριού και τη βελτίωση των όρων ζωής των συγχωριανών του που παραμένουν και ζουν στις εστίες τους. καθώς επίσης «για την ανόρθωση διατήρηση και υποστηρίξη του», όπως αναφέρει στην διαθήκη του.

Οι Τσαμαντιώτες τον ευγνωμονούν και τον τιμούν ιδιαίτερα γιαυτή την στερνή σπουδαία πράξη της ζωής του

Η σημερινή εκδήλωση, που διοργάνωσε ο εκπολιτιστικός μας σύλλογος επέχει θέση μνημόσυνου για τις τρεις αυτές εξέχουσες προσωπικότητες, σωτήρες και ευεργέτες. Τιμούμε τη μνήμη τους και ευχόμαστε το ονομά τους να φωτίζει και καθοδηγεί τους απανταχού της Ελλάδος και εξωτερικού Τσαμαντιώτες, και να τους παροτρύνει σε θυσίες υπέρ του χωριού μας, για την ύπαρξη και επιβιώσή του στους δύσκολους καιρούς μας. Θα αποτελούσε παράλειψη, αν στους συγχωριανούς Τσαμαντιώτες, όπου και αν βρίσκονται που αγαπούν το χωριό τους και κάνουν γι' αυτό θυσίες, δεν αναφέρουμε και άλλους εκλεκτούς συγχωριανούς μας, όπως τον ιδρυτή του λαογραφικού μας μουσείου Κώστα Ζούλα, την αδελφότητα Τσαμαντιωτών Αμερικής, τον Χρήστο Λιάγκο, τον Βασίλη Μηλιώνη και Πέτρο Πανταζάκο.

Ενεργούν και δαπανούν χρήματα εξ ιδίων για την ανάπτυξη του χωριού μας και αντιμετώπιση των ποικίλων αναγκών του από αγάπη και νοσταλγία για την γενέτειρά τους.

Πιστεύουμε ότι στα πολλά ονόματα που αναφέραμε παραπάνω, πολύ σύντομα και άλλοι Τσαμαντιώτες που βρίσκονται στην Ελλάδα και εξωτερικό, και μάλιστα πολύ καλά αποκατεστημένοι θα προστεθούν και θα ενισχύσουν την προσπάθεια μας για την ανάπτυξη του χωριού μας.

Θεωρούμε δεδομένη την αγάπη τους, τη λατρεία και τη νοσταλγία που έχουν όλοι οι χωριανοί μας για τον τόπο μας. Αισθανόμαστε υποχρεωμένοι από τη θέση αυτή να βεβαιώσουμε όλους τους χωριανούς και τις αρχές του τόπου ότι θα εργαστούμε ολόψυχα και αφιλοκερδώς για να βοηθήσουμε το χωριό μας, να το εξωραίσουμε και να το κάνουμε το κόσμημα της Μουργκάνας. στα σχέδιά μας είναι να αξιοποιήσουμε και να λειτουργήσουμε με ευθύνη του συλλόγου μας αναψυκτήριο για την άμεση εξυπηρέτηση των επισκεπτών του μουσείου μας. Να αναστηλώσουμε το πέτρινο γεφύρι που βρίσκεται δίπλα μας. Να αναστηλώσουμε τις παραδοσιακές βρύσες του χωριού μας και έτσι να γίνουν επισκέψιμες. Να επαναφέρουμε τα καδιά στην προηγούμενη φυσική τους κατάσταση, όσο φυσικά είναι εφικτόν. Μαζί με τις αρχές του τόπου θα προσπαθήσουμε τα δύο κτίρια που διαθέτει ο Τσαμαντάς λόγω των αναγκών και της ειδυλλιακής θέσης που βρίσκονται, ήτοι το κτίριο της Κούλας και το δημ. σχολείο Καμίτσανης να τα μετατρέψουμε σε ξενώνα γα να εξυπηρετούνται πολλοί Τσαμαντιώτες και όσοι θέλουν να επισκεφθούν το χωριό μας. πλακόστρωση, σκαλοπάτια, φωτισμός του μονοπατιού από Βάρβα ως τη γέφυρα της Εκκλησίας. Ομαλή πρόσβαση στο φαράγγι που βρίσκεται μεταξύ Ταβέρας και Σταρόδας (ονόματι Κόζιακας).

Αισθανόμαστε υποχρεωμένοι να ευχαριστήσουμε τον κ. δήμαρχο Φιλιατών και τον αντιδήμαρχο κ. Σπυρο Παππά που έκαναν δεκτή την πρόταση μας για αναστήλωση της ιεράς Μονής Αγίου Γεωργίου Καμίτσανης και ενέταξαν το έργο στο Γ' ΚΠΣ περί Ορεινών Ογκων.

Προκειμένου να υλοποιήσουμε τα ανωτέρω, παρακαλούμε θερμά τους βουλευτές του νομού μας, τον κ. νομαρχη, τον κ. δήμαρχο, τον κ. πάρεδρο του τοπικού συμβουλίου, την αδελφότητα Τσαμαντιωτών Αμερικής και Αθηνών και όλους τους Τσαμαντιώτες να σταθούν αρωγοί δίπλα μας, ο καθένας με τον τρόπο του, έτσι ώστε αυτά που ακούστηκαν απόψε να βρεθούν στην ευχάριστη θέση στην επόμενη συνάντησή μας δηλαδή του χρόνου να αναφερθούν και στην υλοποίησή τους, αν όχι όλων τουλάχιστον των περισσότερων.

Σας ευχαριστούμε που με την παρουσία σας τιμήσατε απόψε τους μεγάλους ευεργέτες του χωριού μας και του νομού μας και σας ευχόμαστε ολόψυχα καλή διασκέδαση.

Υ.Γ.: Η εκδήλωση στη μνήμη των ευεργετών του χωριού, καθιερώθηκε να πραγματοποιείται κάθε τελευταίο Σάββατο του Ιουλίου

Για τον πολιτιστικό σύλλογο Τσαμαντά
Η πρόεδρος Σοφία Κωστάκη

